

RÖR MAN PÅ KROPPEN SÅ FASTNAR DET I KNOPPEN

– FÖRSKOLLÄRARES ARBETE MED BARNNS
GROVMOTORISKA UTVECKLING

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Annica Johansson
Nina Lindberg
Enikö Fülöp
2016-FÖRSK-K09

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryt utbildning för pedagogisk verksamma 210hp Antagna HT 13
Borås och Värnamo LGFÖB

Svensk titel: Rör man på kroppen så fastnar det i knoppen – Förskollärarnas arbete
med barns grovmotoriska utveckling

Engelsk titel: Move your body and it will stuck in your head - Early childhood
educators work with the children´s gross motor
development

Utgivningsår: 2016

Författare: Annica Johansson, Nina Lindberg, Enikö Fülöp

Handledare: Gisela Bohlin

Examinator: Lena Tyrén

Nyckelord: grovmotorik, förskollärare, lek, miljö

Sammanfattning

Bakgrund

I bakgrunden presenteras relevant litteratur kring förskollärarnas roll i att främja barns grovmotoriska utveckling. Litteratur och forskning belyser vikten av en välutvecklad grovmotorik. I arbetet med att främja grovmotoriken lyfts lekens betydelse och utnyttjandet av olika miljöer. Grovmotoriken är en grundpelare för barns fortsatta utveckling såväl fysiskt, psykiskt som kognitivt. Förskollärarna har en viktig roll i att lära barn rörelseaktiviteternas betydelse. Lärandet ska ske på ett lekfullt och naturligt sätt för att få barn att vilja leka och lära.

Syfte

Vårt syfte med denna studie är att undersöka 11 förskollärares arbete och planering för att stimulera barns grovmotoriska utveckling.

Metod

Vi har använt oss av halvstrukturerad intervju som är en kvalitativ metod. Vi intervjuade 11 yrkesverksamma förskollärare på fyra förskolor från tre olika orter.

Resultat

Resultatet visar att förskollärarna arbetar i mindre eller större utsträckning med barns grovmotoriska utveckling. I detta arbete anser förskollärarna att de behöver vara förebilder. De betonar vikten av att delta, utmana och erbjuda en variation av rörelseaktiviteter och material för att främja grovmotorik. Förskollärarna använder både den spontana och den planerade rörelseleken som metod för att främja barns grovmotorik. Genom att erbjuda olika miljöer och tillföra ett varierat material uppmuntras barn till rörelseaktiviteter. Förskollärarna lägger stor vikt på att rörelseaktiviteterna ska utföras med glädje och att de ska ha roligt tillsammans.

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
SYFTE.....	2
Frågeställningar.....	2
BAKGRUND	3
Motorik	3
Grovmotorisk utveckling	4
Förskollärarens arbetsätt med motoriken	4
Förskolläraren som planerar, leder, uppmuntrar och ger stöd	5
Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling	6
Lekens betydelse	7
Miljöns påverkan.....	8
TEORETISK RAM	10
Sociokulturellt perspektiv	10
METOD.....	11
Metodval	11
Intervju - Kvalitativ metod.....	11
Urval	11
Genomförande.....	12
Forskningsetiska principer	13
Tillförlitlighet och giltighet.....	13
ANALYS/BEARBETNING	14
RESULTAT	15
Förskollärarens arbetsätt med grovmotoriken	15
Grovmotorikens påverkan på inläring	15
Rörelseaktiviteter som främjar barns grovmotoriska utveckling.....	16
Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling	17
Lekens betydelse	18
Spontana rörelselekar.....	19
Planerade rörelselekar.....	19
Miljöns påverkan.....	20
Innemiljöns påverkan.....	20
Utemiljöns påverkan.....	21
Förslag på förbättring	21
Resultatsammanfattning.....	22
DISKUSSION	23
Hur ser förskollärarna att leken påverkar barns grovmotoriska utveckling?	23
Förskollärarens arbetsätt med grovmotoriken	23
Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling	24
Lekens betydelse	25
Spontana och vuxenledda rörelselekar	26
Inne och utemiljöns påverkan	26
Metoddiskussion	27
Didaktiska konsekvenser.....	28
Förslag till fortsatt forskning	29
Tack.....	30
Bilaga 1 Missivbrev	
Bilaga 2 Intervjufrågor	

INLEDNING

Barn tillbringar mycket av sin vakna tid på förskolan och därför har förskolan ett stort ansvar i att lära barnen vikten av rörelseaktivitet. I vårt samhälle får vi ständigt information om hur viktigt det är att röra på sig. Vi upplever att våra förskolebarn sitter mycket vid både TV, dator och Ipad efter att de slutar sin dag på förskolan. Med tanke på detta får förskolan ett ännu större ansvar i att lära barnen vikten av olika rörelseaktiviteter. Vi som utför denna studie har ett personligt intresse för grovmotorik, rörelse och dess påverkan på såväl vuxna som barn. Under vår utbildning har vi både tagit del av litteratur och haft en väldigt duktig och engagerad idrottslärare, som har påpekat vikten av en välutvecklad grovmotorik. Dessa kunskaper och våra egna iakttagelser på våra respektive förskolor rörande rörelseaktiviteter som till exempel klättra, krypa, hoppa och balansera, leder till att vi vill undersöka hur förskollärare arbetar och planerar för att stimulera barns grovmotoriska utveckling. Sigmundsson och Vorland Pedersen (2004, s. 56-58) redogör för att pedagogerna på förskolan får ett stort ansvar i att barn erbjuds motorisk stimulans och utmaning, eftersom det är många barn som vistas i förskolemiljön.

Fysisk aktivitet och rörelse har en hälsofrämjande effekt som bidrar till att skapa en grupp känsla hos barnen menar Flobrant (2013, ss. 167-170). Författaren poängterar även att ett stort urval av olika metoder, rörelseaktiviteter och redskap, skapar möjligheter för att väcka intresset hos barnen till att erövra olika färdigheter.

I *Läroplanen för förskolan* (Lpfö 98, rev. 2010, ss. 6-11) beskrivs det att förskolan ska sträva efter att få trygga barn, som får utveckla sin motorik och sin kroppsuppfattning på ett lekfullt sätt, med stöd, vägledning och stimulans av förskollärarna. Genom att förskollärarna låter barnen vistas såväl inomhus som utomhus på förskolans närområde, värnar de om barnens hälsa och välbefinnande.

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande.

Leken är viktig för barns utveckling och lärande. Ett medvetet bruk av leken för att främja barns utveckling och lärande ska prägla verksamheten i förskolan.

(Lpfö 98/10, ss. 6-11)

När förskolans läroplan reviderades, lades stor vikt vid ämnen som matematik, språk, naturvetenskap och teknik. När vi jämför läroplanerna ser vi att målen som berör dessa ämnen har ökat och blivit mer tydliga, medan målet som berör motorik och rörelse är detsamma. Eftersom förskollärarna skulle fokusera mer på dessa områden, upplever vi att det blev mindre fokus på den motoriska utvecklingen och rörelsen. En annan ändring var att förskollärarna fick ansvaret i verksamheten och detta leder till att vi valt att intervjua enbart förskollärare till vår studie.

SYFTE

Syftet är att undersöka 11 förskollärares arbete och planering för att stimulera barns grovmotoriska utveckling.

Frågeställningar

- Hur beskriver förskollärarna sitt arbete med barns grovmotoriska utveckling?
- Hur beskriver förskollärarna att leken påverkar barns grovmotoriska utveckling?
- Vilket samband beskriver förskollärarna mellan barns grovmotoriska utveckling och förskolemiljön?

BAKGRUND

I detta kapitel kommer vi att redogöra för relevant litteratur gällande vår studie. Kapitlet är indelat i fyra olika delar. Första delen är en redovisning om vad motorik och grovmotorik är, sedan belyses ämnet utifrån förskolläraernas roll. Fortsättningsvis lyfts det hur leken samt inne och utemiljön påverkar förskolebarns grovmotoriska utveckling.

Motorik

Sigmundsson och Vorland Pedersen (2004, ss. 15-20) anser att motorik är allt som har med rörelse att göra och menar att ordet motorik bör bytas ut mot ordet rörelse. När man tittar på barns olika beteenden inom motoriken, tittar man på de olika faktorer som finns runt omkring och kan ha inverkan på barnet. Detta kan vara till exempel barnets kroppsstorlek och levnadsvanor. Vidare menar författarna att när vi går, hoppar, springer och kastar, benämns detta för motoriskt beteende vilket sedan grupperas i fyra olika undergrupper. I dessa grupper ingår motoriskt lärande, som innebär att man bedömer en färdighet vid olika tillfällen för att se förändring i utförandet. Där ingår också motorisk utveckling, som innebär att man tittar på den motoriska utvecklingen under en längre tid för att se om det skett några skillnader kopplade till ålder eller kunskap. Motorisk kontroll ingår också, här tittar man på hur de motoriska rörelserna kan kontrolleras. Detta kan göras genom att till exempel filma och sedan studera hur mycket avvikelser som blir under en rörelseaktivitet som är tidsbegränsad. Den sista undergruppen som ingår är motoriska problem. Här utförs tester för att undersöka om det finns brister i rörelserna eller om de helt saknas.

Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002, ss. 83-87) beskriver att barn är födda med olika reflexer. Reflexer menas med en ofrivillig rörelse som barnet inte själv kan styra. En del medfödda genetiska reflexer försvinner medan andra blir en viktig del i den motoriska utvecklingen hos barn. För att barn ska kunna utveckla sin motorik krävs det att de får utföra olika fysiska aktiviteter, där även miljön är en avgörande faktor. En viktig del är arv där olika reflexer och olika bestämda rörelser som till exempel krypa och åla ligger programmerade i barnet. Även mognad spelar en stor roll för hur barnet ska utveckla sin motorik. För att kunna lära sig de grundläggande rörelserna som hoppa, hänga, dra och lyfta, bör det finnas en rik och stimulerande fysisk miljö där barnen får prova och träna för att utvecklas vidare. Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002, s. 99) och Ellneby (2007, s. 61) förklarar att vissa reflexer som barn föds med är speciellt betydelsefulla för deras motoriska utveckling och det hjälper barnet under sin första del i livet. Finns det rester kvar av dessa reflexer kan detta påverka barnet i sin framtida grovmotoriska utveckling. Till exempel gripreflexrester som kan försvåra gångfunktionen hos barnet.

Ellneby (2007, ss. 33-34) påpekar vikten av det kinestetiska sinnet, även kallad för *led och muskelsinnet* som kan förklaras som kroppens minne. Till exempel kan barnet känna om en kroppsdel är böjd utan att behöva titta efter. När barnet lär sig till exempel att hoppa jämfota, får pedagogen förklara först och sedan visa hur detta går till innan barnet provar själv. Genom att upprepa rörelsen många gånger kan barnen slutligen utföra den, utan att behöva tänka på utförandet och då är rörelsen automatiserad. Efter automatiseringen hjälper det kinestetiska sinnet oss att minnas, så rörelser vi har lärt oss en gång ska finnas kvar.

Motoriska färdigheter delas oftast upp i två olika grupper, nämligen grovmotorik och finmotorik. Det finns ingen tydlig gräns mellan grovmotorik och finmotorik utan det preciseras med att till grovmotoriska rörelser används de stora muskelgrupperna, medan till de finmotoriska rörelserna krävs de mindre muskelgrupperna. Exempel på grovmotoriska

rörelser är gå, springa, kasta och finmotoriska rörelser är trä pärlor, väva och liknande (Sigmundsson & Vorland Pedersen 2004, ss. 20-21; Osnes, Skaug & Eid Kaarby 2012, ss. 101-102). I vår studie läggs fokus på barns grovmotoriska rörelser och hur förskollärarna arbetar för att främja detta.

Grovmotorisk utveckling

Utvecklingen av barns grovmotorik börjar redan när barnet är nyfött och fortsätter sedan tills barnet är cirka sju år och då är den motoriska utvecklingen nästan fullt utvecklad. Den grovmotoriska utvecklingen har ett samspel med det centrala nervsystemet som skickar ut impulser till kroppen och det är viktigt att ge barnet tid till att låta detta utvecklas (Ellneby 2007, s. 60). Genom att låta barnet röra på sig ger man det de bästa möjligheterna till att utvecklas. Vid ett års ålder tar barnet sina första steg och har nu sådan balans att det kan sätta sig på huk för att resa sig utan hjälp. Barnet börjar därefter kunna gå i trappor men har inte lärt sig att växla steg. Det sparkar även boll och går baklänges med lite hjälp. Vid tre års ålder bör barnet kunna cykla på en trehjuling. Barnet börjar nu få en god balans och kan stå på ett ben utan stöd. Just vid denna tid bör barn som ägnar sig åt en stillasittande aktivitet nu lättare kunna koncentrera sig. Vid fem till sex års ålder vill barnet utmana sig själv mer och försöker göra kullerbyttor och hänga i sina knäveck. Vid sju års ålder är motoriken väl utvecklad och kroppsligt rör sig barnet i stort sett obehindrat (Ellneby 2007, ss. 74-76).

Motorikens utveckling beskrivs av Ellneby (2007, ss. 58-60) som en stor kroppslig process där barnet utvecklas från hjälplös till att bygga upp reflexer och rörelser som gör att barnet senare kan förflytta sig. Det går då igenom dessa fyra olika utvecklingsfaser som alla är viktiga delar i rörelseutvecklingen. Automatiserade rörelser är den största delen i rörelsernas utvecklingsfas och innefattar rörelser som upprepas så ofta att de senare utförs automatiskt utan att barnet tänker på vad det gör. Kan barnet röra sig tillsammans med musik har det lärt sig att koordinera sina rörelser. Första steget i denna utvecklingsfas är att barnet utvecklar sina symmetriska rörelser, för att senare även börja utveckla de asymmetriska rörelserna som innebär att kunna använda höger och vänster kroppshalva samtidigt.

En studie inom Bunkefloprojektet hade som syfte att studera effekten av individanpassad motorisk träning och ökad fysisk aktivitet med fokus på skolprestation, motorisk utveckling och koncentrationsförmåga. I studien ingick barn i årskurs 1-3. Interventionsgruppen fick extra fysisk aktivitet och individanpassad träning medan den andra jämförelsegruppen inte fick några utökade aktiviteter. Forskarna ställde tre hypoteser som de prövade. Hypoteserna berörde frågorna om barns grovmotorik, koncentrationsförmåga och skolprestation i svenska och matematik kommer att förbättras med individuell träning och ökad fysisk aktivitet. Studiens resultat gav underlag för att alla tre hypoteserna stämde, enligt vilken barn med ökad fysisk aktivitet presterade bättre i skolan och fick en bättre utvecklad grovmotorik (Ericsson 2014, ss. 83-98).

Förskollärarens arbetssätt med motoriken

Samhället som människan växer upp i har en betydande roll för små barn. Barn påverkas av samhället de växer upp i. Barn behöver få känna trygghet, få umgås med andra och få känna tillhörighet. Barn vill gärna röra på sig, leka och ha roligt tillsammans med andra. Tekniken utvecklas kontinuerligt för att underlätta vardagen med datorer och liknande och tar inte hänsyn till människans fysiska rörelsebehov. Förskolan har därför ett stort ansvar gentemot barnet med att se till att det ges möjlighet till olika fysiska aktiviteter under dagen (Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt 2002, ss. 7-8).

Förskolläraren som planerar, leder, uppmuntrar och ger stöd

Förskolan beskriver Ericsson (2014, s. 132) som en miljö där det finns möjligheter för barn att automatisera och utveckla sina grovmotoriska rörelser. Utifrån den proximo-distala utvecklingsprincipen utvecklas motoriken utifrån kroppens centrum, som till exempel från axelled ut mot fingrarna. Med denna kunskap anser Ericsson att förskolan bör erbjuda en stor variation av rörelseerfarenheter där barn behöver utföra stora rörelser som till exempel rulla, åla, klättra, hoppa, krypa. Pedagogerna kan påverka delaktigheten i de olika fysiska aktiviteterna/rörelseaktiviteterna genom att använda en stor variation av material och aktiviteter, med tanke på barns förutsättningar och förmågor. Att tillämpa ett inkluderande arbetssätt ökar viljan att delta och aktiviteten kan främja såväl den motoriska, fysiska som den psykiska hälsan så alla kan vara med utifrån sina egna förutsättningar. Barn behöver känna att de kan, få positiva erfarenheter och hitta glädjen i att röra på sig så att modet och självkänslan förbättras. (Flobrant 2013, ss. 163-164; Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt 2002, ss. 25-26).

Studien *Teaching Practices that Promote Motor Skills in Early Childhood Settings* som utfördes på Auburn University i USA (2012), undersökte pedagoger som inte hade så mycket kunskap inom rörelse och grovmotorik. Dessa 20 personer fick genomgå en 11 veckor lång utbildning. Fjorton förskolebarn var med under studien och de blev bedömda i sin motorik både före och efter undersökningen. Resultatet blev att pedagogerna lärde sig hur man skulle utforma bra rörelseprogram vilket ledde till att barnen i undersökningen presterade bättre och fick bättre motoriska färdigheter. Vid arbete i förskolan förväntas det att pedagoger planerar och utför olika rörelseaktiviteter. Det märktes att vissa inte hade fått den utbildning som krävdes för att planera och leda rörelseaktiviteter och då startades en undersökning för att se om det blev någon skillnad om dessa personer fick utbildning inom rörelse och grovmotorik (Robinson, Kipling Webster, Wood Logan, Lucas & Barber 2012, ss. 79-82).

Sigmundsson och Vorland Pedersen (2004, s. 56-58) redogör för att en stor andel av barn vistas inom förskolans miljö, vilket leder till att det läggs stort ansvar på förskolans pedagoger i att erbjuda barnen motorisk stimulans och utmaning. Författarna påpekar att i läroplanen finns det detaljerade mål angående till exempel barns språkutveckling men gällande motorik är målen väldigt vagt formulerade. Pedagogerna behöver ha kunskap och utbildning om barns motoriska utveckling för att kunna ge utmaningar och lägga upp konkreta mål som det ska strävas efter. Vidare menar författarna att precis som en inomhusaktivitet som är välplanerad och genomtänkt för att alla ska kunna ta del av den, skall även en utomhusaktivitet på förskolans gård kunna vara det. Pedagogerna skall inte utgå ifrån att den fria leken ger en allsidig utveckling gällande barns motorik. Barn som inte väljer att till exempel åka rutschkana behöver medvetna pedagoger som kan erbjuda en planerad aktivitet kring detta redskap som eventuellt kan leda till att när barnet har blivit tryggt och provat några gånger med vuxenstöd, så vågar det prova nästa gång på egen hand av eget initiativ.

Vid en rörelseaktivitet eller lek anser Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, ss. 124-128) att pedagogen är den som leder, planerar och ansvarar för aktivitetens genomförande och för att de mål som pedagogerna strävat efter uppnås. Det är viktigt att pedagogerna som är med vid aktiviteten hjälps åt för att kunna ge barnen vägledning, råd, uppmuntran och tillrättavisar. När man planerar för fysisk aktivitet bör man tänka på hur miljön ser ut, vilka barn som ska vara med och hur många vuxna som är deltagande. Planeringsarbete inför fysisk aktivitet tar tid och det är viktigt att pedagogerna förbereder, planerar och varierar de olika tillfällena vid rörelseaktivitet. Det är även viktigt att pedagogerna är flexibla när det uppkommer situationer

som gör att aktiviteten måste avbrytas eller organiseras om. Vidare menar författarna att, för att pedagoger ska kunna planera rörelseaktiviteter på ett bra sätt bör de ha goda ämneskunskaper inom motorisk utveckling. Det ger pedagogerna en trygghet, de blir säkrare i sin ledarroller gentemot barn och arbetskamrater. Som pedagog bör man först visa och förklara hur uppgiften ska gå till för att sedan låta barnen få prova själva.

Pedagoger behöver vara lekfulla, förstå vikten av lek och även kunna många bra lekar för att ta tillvara på lärandesituationerna som uppstår. Pedagogerna skall vara förebilder, visa intresse, inspirera till rörelselekar och utgå från barnens perspektiv. Bra exempel på rörelselekar kan vara kurragömma, tafatt och olika danslekar (Osnes, Skaug & Eid Kaarby 2012, s. 238; Granberg 2011, ss. 82-83).

För att pedagoger ska få barn att lyckas med en uppgift bör den vara lagom svår eller snäppet svårare. Genom nyfikenhet, vilja och upptäckarlust kan man få barn att våga prova, för att sedan lyckas och för att tro på sig själva. Pedagogen har en svår uppgift i att skapa utmanande uppgifter som är lagom svåra för barnen (Grindberg & Langlo Jagtøien 2011, ss. 130-131). Lärandet i förskolan ur ett sociokulturellt perspektiv sker genom kommunikation, interaktion och samspel med pedagoger och andra kamrater. I en rörelseaktivitet ingår språklig kommunikation men oftast även något redskap där pedagogen behöver förklara lekens regler och sambandet med de använda fysiska redskapen menar Säljö (2014, ss. 35-37) som beskriver Vygotskijs teori som att barn skaffar kunskap genom att lyssna, observera och härma.

Kunskap om barns motoriska utveckling kan förskolepersonal införskaffa genom att läsa böcker och vara med i studiecirkel där de kan föra olika diskussioner kring den lästa litteraturen. Teorin och kunskapen behöver däremot utvecklas genom praktiska erfarenheter. Positiva rörelseerfarenheter genom studiedagar kan leda till att pedagoger tar tillvara på fler tillfällen där de kan utföra rörelseaktiviteter tillsammans med barnen. Att planera och leda rörelseaktiviteter för att ge barn möjlighet att såväl prova som att erövra motoriska färdigheter, som till exempel att balansera på en stock, skulle skapa möjligheter för osäkra barn som inte tar egna initiativ att våga prova med pedagoghjälp. Pedagoger behöver även ge barn tid till att utforska olika miljöer, som under till exempel en promenad där barn vill hoppa över ett dike, ska pedagogerna stödja barnen i att prova och våga istället för att bromsa. Dessa spontana aktiviteter i utemiljön kan ha ett stort värde i att automatisera grovmotoriska rörelser hos barn (Ericsson 2014, s. 133).

Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling

Genom observationer av barn kan pedagogen se vad barnen behöver utveckla vidare, detta är ingen bedömning utan god pedagogisk kunskap som pedagogen bär med sig. Utifrån observationerna kan pedagogen sedan planera olika rörelseaktiviteter som den ser att barnen behöver utveckla vidare (Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt 2002, s. 144). I en del av Bunkefloprojektet presenteras förskoleklassbarn som hade blivit observerade i sin motorik under sina förskoleår. Resultatet visade att de barn som observerades i sin motorik på förskolan hade bättre utvecklad motorik än barn som inte blev observerade, fast de inte hade någon särskild grovmotorisk träning eller extra aktivitet med tanke på att främja förskolebarns grovmotorik. Författaren antar att genom observation och riktad uppmärksamhet från såväl förskolepersonal som föräldrar har barnen blivit uppmuntrade till att vara mer aktiva och utöva grovmotoriska aktiviteter. Resultatet påvisar motorikobservationernas positiva effekt för barns grovmotoriska utveckling (Ericsson 2014, s. 134).

Om pedagogen märker att ett barn i barngruppen har svårigheter med speciella rörelser eller med sin motorik, är det viktigt att inte peka ut ett specifikt barn utan arbeta med hela barngruppen menar Osnes, Skaug och Eid Kaarby (2010, ss. 30-32). Det kan vara att fokusera på speciella rörelser, övningar på gymnastiken eller gå ut i skogen med barngruppen. Barnet får då öva i sin egen takt utan att de andra barnen pekar ut det specifika barnet. Vidare menar författaren att pedagoger har en stor och viktig roll i barnens vardag. Att de ibland sätter sig utanför barngruppen och observerar varför vissa saker inte fungerar. Det kan vara miljön, barngruppen, olika aktiviteter eller motoriska krav som barnet inte än klarar av. I vissa fall utvecklas inte barn i den takt som pedagogen trodde att de skulle göra. Får barnet de utmaningar och den stimulans det behöver kommer det att utvecklas när det är mogen för det. För att slippa få svårigheter i skolan är det bra om barnet redan i förskolan får den stimulans och stöd det behöver av pedagogerna (Ellneby 2007, s. 17).

Lekens betydelse

Förskolan har ett stort ansvar att se till att barn får möjlighet till rörelseaktiviteter, eftersom barn har ett stort behov av att röra på sig. Pedagogerna behöver tänka på detta behov och hur viktigt det är för en allsidig utveckling. Ett barn som är säker i sin kropp och kan röra på sig utan att behöva lägga energi på rörelsernas utförande kan vända sin uppmärksamhet på leken. Genom rörelseaktiviteter ökar barns självförtroende och självkänsla. De barn som har en mindre välutvecklad motorik väljer bort speciella lekar eller vill aldrig vara med. Detta kan betyda att barnet kan ha motoriska problem och lätt hamnar utanför leken. En kropp som är motorisk välutvecklad och självsäker hjälper barnet att vara med i gemensamma rörelselekar med andra. Genom lek utvecklas barnet att våga tro på sig själv (Grindberg & Langlo Jagtøien 2011, ss. 15-16; Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt 2002, s. 23).

Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, s. 61) redogör för att barns värld mestadels består av rörelseaktiviteter. De sitter inte still eller går sakta, utan de snarare hoppar, springer eller skuttar. Alla rörelseaktiviteter som barn är med i tillsammans med andra bidrar till delaktighet och gemenskap. Det underlättar att kunna delta och vara med i olika sammanhang om barn är självsäkra och trygga i sina kroppar. Barn är på förskolan ganska stor del av dagen och dagsljuset är en viktig del för att barn skall kunna utföra olika rörelseaktiviteter i utemiljön. Det gäller både lekar på barnens villkor men även styrda regellekar. Vidare menar författarna att barn erbjuds såväl lugnare lekar som lekar med mycket fart i. Förskolan och skolan behöver ta hänsyn till barns stora rörelsebehov och försöka planera vardagen så att den erbjuder möjligheter för detta. Barn leker dels enbart för lekandets skull men med medvetna pedagoger blir även leken ett lärande (ibid, s. 80).

Lekar som är pedagogledda avses ge barnen möjlighet till att utveckla koncentrationsförmåga, samt att kunna ta till sig instruktioner och följa lekens regler. I dessa rörelselekar tränar barnen utifrån ett förutbestämt syfte som kan vara till exempel att kunna samarbeta med andra (Persson Gode 2012, s. 13). Sång och danslekar anser Granberg (2011, ss. 83-84) är ett viktigt inslag i förskolan, både för att föra traditioner vidare men även för att aktivera barnen. Ibland uppstår det konflikter i leken och då har pedagogen en stor roll i att vara vägledare. Pedagogen kan visa hur leken går till, vilket barn som är näst på tur och även hjälpa barn in i leken (Osnes, Skaug & Eid Kaarby 2010, s. 30).

Pedagogerna bör skapa miljöer som lockar till lek i olika barnkonstellationer och därefter överväga om man behöver delta i leken eller bara finnas vid sidan om. När barnen är ute på förskolegården behöver de närvarande vuxna. Barn lär av varandra och de behöver leka med både äldre och yngre för att utvecklas. Leken i sig har ett väldigt högt värde för barn. Den

erbjuder möjligheter som inte går att kompenseras eller bytas ut mot något annat. Med denna kunskap skall förskollärarna tänka på att använda denna starka metod i planeringen av olika grovmotoriska aktiviteter. Vuxna ska erbjuda barn lekar som berikar deras erfarenheter (Grindberg & Langlo Jagtøien 2011, ss. 135-141).

Förskolebarns kunskaper grundas på olika erfarenheter. Pedagogens uppdrag är att erbjuda en stor variation av miljöer som stimulerar lärandet. Både under den spontana och den planerade leken behöver förskolebarn vara utomhus. Utemiljön erbjuder såväl grovmotorisk som finmotorisk träning, samtidigt får barnen frisk luft och möjlighet att få utlopp för sitt rörelsebehov (Persson Gode 2012, s. 6).

Miljöns påverkan

Miljön är en påverkande faktor för barns motoriska utveckling, därför kan miljöns utformning vara en viktig del i arbetet för att skapa miljöer som främjar barns motoriska utveckling. Det finns tyvärr lite forskning kring hur en lockande och stimulerande miljö skall utformas. Minskade lekplatser och stora fria ytor samt ökad biltrafik begränsar barns möjlighet till rörelseaktiviteter (Ericsson 2014, s. 123).

På förskolan tillbringas stor del av dagen inomhus, vilket Osnes, Skaug och Eid Kaarby, (2012, ss. 152-153) redogör för. Det ger pedagogerna en stor utmaning i att erbjuda barnen möjligheter till rörelse och motorikövningar även inomhus. Åldrarna i barngruppen kan variera, begränsningar i yta på avdelningen och även säkerhet är en utmaning pedagogerna måste tänka på när de planerar miljön. Vidare beskriver författarna att miljön är den tredje pedagogen där barn själva eller med någon annan kan utforska och prova olika saker. Det är viktigt att miljön är anpassad och att barnen får känna att de kan själva, att de känner glädje till rörelse. När de yngre barnen ska utföra en övning har de svårare att ta en instruktion än ett barn som är äldre. Det är bra att de får prova själva med engagerade pedagoger som kan ge stöttning när det behövs (ibid, ss. 47-48).

Skapandet av en miljö som är både attraktivt och lockar barn till olika lekar är av stor betydelse. Detta berör såväl ute som innemiljön. Barnen påverkas av hur miljön är utformad. Det finns studier som visar att förskolebarn som ofta vistas i naturmiljö är friskare. Naturmiljön visar sig även vara mer gynnsam för barnens motoriska utveckling än planerade miljöer eftersom förskolebarnen får röra sig mer fritt i en naturmiljö. Detta blir tydligt om det är en miljö som brister i sin utformning och inte ger någon inspiration eller positiv upplevelse. När barnen vistas på liten yta och inte har några rörelsemöjligheter bidrar detta till att det skapas konflikter och barnens trivsel påverkas negativt (Brügge, Glantz & Sandell 2011, ss. 178-207).

Granberg (2011, ss. 14-17) anser att naturmiljön stimulerar alla sinnen. Naturen erbjuder en mångfald av upplevelser. Barn får rörelseträning genom att skogen erbjuder olika terränger. På ett lekfullt sätt får barn olika kunskaper om djur och natur och samtidigt lär de sig att värna om miljön. Vidare beskriver Granberg att när det kommer till små barn behöver utemiljön vara säker, locka till olika gruppsammansättningar och utforskande lek. Motorisk övningslek tränar små barn genom att gå, hoppa och balansera. Det är då bra om underlaget är varierande för att barn ska få träna på att kontrollera sin kropp. Genom inspirerande lekmaterial kan pedagoger locka till lek. På förskolegårdar finns det oftast rutschkanor och klätterställningar, vilket bidrar till att träna barnets motorik.

Vid utformning av utemiljön är det bra att tänka på de ”fyra elementen”: jord, vind, vatten och eld. Genom att ha dessa element i fokus kan en allsidig utemiljö skapas, där det finns möjligheter för olika aktiviteter (Brügge, Glantz & Sandell 2011, s. 180). Vid planering av utemiljön skall även hänsyn tas till både den fysiska och mentala hälsan. Genom att ha välplanerade förskolegårdar blir barnen mer fysiskt aktiva vilket leder till fysiskt välbefinnande och mental hälsa som bidrar till bättre koncentrationsförmåga. Faktorer som på sikt kan ha påverkan på barns hälsa är sådana platser som är byggda för att inspirera till lek. Detta ger barnen en bra grund till att påverka deras vuxna liv att blir mer aktivt. När miljön utformas skall den utgå från barnperspektivet och kopplas samman med en hållbar samhällsutveckling (Mårtensson 2010, ss. 503-508).

TEORETISK RAM

Här presenteras vilken teoretisk utgångspunkt vi har valt att utgå ifrån i vår studie. Enligt Säljö (2014, s. 20) är det nästan omöjligt att göra en tydlig definition av lärande. Det finns många olika teoretiska uppfattningar och olika psykologiska samt pedagogiska teorier som har helt skilda definitioner om hur lärande och utveckling uppfattas. I vår studie använder vi oss av Lev S. Vygotskijs teori om barns utveckling och lärande utifrån hans sociokulturella perspektiv, där barn innefattas i ett kulturellt och socialt sammanhang. På förskolan ingår barn i en kultur som innefattar kommunikation, samspel och lärande tillsammans med både vuxna och barn.

Sociokulturellt perspektiv

Två termer som i det sociokulturella perspektivet har stor betydelse är redskap och verktyg. Med termerna redskap och verktyg menas tillgångar såväl språkliga som fysiska som människor använder för att underlätta vardagen. Kunskap av denna sort får vi genom att vi ingår i ett samhälle, där vi interagerar och samspelar med andra. I all interaktion och samspel är kommunikationen den viktigaste grunden i ett sociokulturellt perspektiv (Säljö 2014, ss. 20-21).

Säljö (2014, ss. 35-37) tolkar Vygotskijs teori som att utvecklingen sker i två nivåer från biologisk till sociokulturell. Från början lär sig barnet kontrollera sin kropp, som att gripa saker med handen till att sedan kunna gå. Sedan blir utvecklingen beroende av interaktion och kommunikation med andra. När kommunikationen kommer in i bilden har inte det biologiska arvet längre betydelse utan vikten läggs på det sociokulturella. På detta sätt är den ”kommunikativa processen” central ur ett sociokulturellt perspektiv. Vidare beskriver Säljö utifrån Vygotskijs teori att barnet lär sig genom kommunikation, delaktighet och samspel. Barnet lyssnar, härmar, observerar och inskaffar kunskap. Lära sig något innebär oftast både språkliga men även fysiska redskap, som till exempel att leka en lek med boll, där barnet ska både lära sig reglerna samt förstå men även följa dem. Vidare menar Säljö att i ett sociokulturellt perspektiv tolkas omvärlden i den samhörighet som vi är en del av. Människan utvecklas redan från födseln i samspel med andra människor. All kunskap förs över eller ”medieras” genom olika former av samspel. Barnet lär till exempel genom leken med föräldrar, vuxna och andra partners. Lärandet sker tillsammans och inte ensamt.

Utifrån det sociokulturella perspektivet får förskolläraren en väldigt viktig roll i barnens utveckling under tiden de vistas på förskolan. I vår studie vill vi undersöka hur förskollärarna arbetar för att främja barns grovmotoriska utveckling som sker i samspel och interaktion med barn, andra pedagoger på förskolan samt föräldrar. Studiens resultat är enligt oss ett bevis på hur barn ingår i ett sociokulturellt sammanhang där de lär sig och utvecklas. Genom att kommunicera i olika lekar såväl planerade som spontana interagerar barnen och blir delaktiga i hur människor och omgivning uppfattar och tolkar olika händelser (Säljö 2014, s. 67).

METOD

I detta kapitel presenteras den metod som valdes och som ansågs passande för att uppnå ett bra resultat i studien. Den kvalitativa metoden som används är halvstrukturerad intervju. I urvalet görs en presentation av respektive förskolor samt förskollärare som intervjuades till studien. Sedan följer en beskrivning av intervjuernas genomförande. Avslutningsvis presenteras vilka etiska principer som har följts, studiens tillförlitlighet och giltighet och tillvägagångsätt vid intervjuernas analys.

Metodval

I genomförande av en studie finns två olika metoder för datainsamling. Dessa två är kvalitativ respektive kvantitativ metod. Den kvalitativa metoden använder observation eller intervju som redskap och den kvantitativa metoden ligger på enkätbasis. Trost (2007, s. 18) anser att studiens metod inte skall väljas av en slump, utan det är enbart studiens syfte som skall vara avgörande för valet.

Thurén (2014, ss. 94-95) beskriver den kvalitativa metoden som är kopplad till en vetenskaplig riktning. Den kvalitativa metoden tillhör den hermeneutiska vetenskapen som använder sig av tolkningar, där forskaren försöker tolka forskningssubjektets mening. Alla våra sinnen används för att tolka mimik, gester och det verbala uttrycket. För att uppnå studiens syfte, som är att undersöka 11 förskollärares arbete och planering för att stimulera barns grovmotoriska utveckling anser vi att intervju som är en kvalitativ metod är den som passar för att ta reda på hur förskollärare tolkar vårt ämne utifrån sina kunskaper och erfarenheter.

Intervju

Till studien har vi använt oss av halvstrukturerad intervju som är en kvalitativ metod. Kihlström (2012, s. 47) anser att detta redskap är ett bra sätt för att ta reda på hur förskollärare resonerar utifrån sina erfarenheter. Intervjun blir mer som ett samtal med på förhand bestämda frågor. Det är den som genomför intervjun som ser till att deltagarna fokuserar på ämnet.

Vid intervjuens genomförande anser Kihlström (2012, ss. 48-51) att det är bra att börja med några enkla frågor om till exempel namn, ålder och yrke för att börja lite mjukt, som ett vanligt samtal. Sedan ska respondenten informeras om studiens uppläggning. Utifrån frågeställningar ska intervjufrågorna formuleras. Alla som deltar i en intervju har olika erfarenheter. Att ställa så kallade ”öppna frågor” gör att respondenten kan berätta utifrån sina erfarenheter och intervjuaren kan ställa följdfrågor utifrån svaren. När intervjufrågorna är klara är nästa steg att välja vilket redskap intervjuaren ska använda för att dokumentera intervjun. Vidare anser Kihlström att användning av bandspelare eller diktafon har många fördelar. Intervjuaren kan ha ögonkontakt med respondenten, läsa av kroppsspråket och slippa gå miste om viktig information. Efter intervjuens utförande får intervjuaren möjlighet att lyssna på intervjun flera gånger och höra om den har ställt ledande frågor.

Urval

I studien har 11 förskollärare på totalt fyra förskolor deltagit. Förskollärarnas ålder är mellan 25 till 53 år. De har liknande grundutbildning men yrkeserfarenhetens längd varierar mellan 3 månader till respektive 37 år. Vi har medvetet valt ut förskollärare som har varit verksamma under olika lång tid och som arbetar med olika åldrar för att hitta eventuella likheter eller skillnader för studiens resultat. Förskolorna ligger i en radie av hundra kilometer. Två förskolor ligger i en medelstor stad i södra Sverige. Dessa två döper vi till Blåbäret och

Kantarellen. Den tredje som vi kallar Hallonet, ligger i en större stad i mellersta Sverige. Den fjärde förskolan kallar vi Jordgubben och den är placerad i en mellanstor stad, även den i södra delen av landet. Förskolorna där vi genomförde våra intervjuer är alla kommunalt drivna. De 11 förskollärarna som intervjuats kommer att benämnas med siffror från 1 till 11.

Blåbäret är en lägenhetsförskola som är placerat centralt i staden. Förskolan har i dagsläget 17 barn i åldrarna ett till fem år. På förskolan arbetar tre pedagoger varav två är förskollärare och en är barnskötare, där har två förskollärare intervjuats. Här arbetar förskollärare 3 som är 51 år och har 30 års yrkeserfarenhet och förskollärare 11 som är 26 år och har arbetat i 3 månader. På området finns en gemensam innergård som både nyttjas av de boende och av förskolan. En skog finns att utnyttja en liten bit ifrån förskolan.

Kantarellen ligger centralt i staden och består av fyra avdelningar. På förskolan arbetar 10 förskollärare och fem barnskötare varav fyra förskollärare har intervjuats till studien. En avdelning är en småbarnsavdelning och där är barnen i åldrarna ett till två och ett halvt år. Här arbetar förskollärare 10 som är 40 år och har varit yrkesverksam i 5 år. De andra tre avdelningarna är syskonavdelningar, med barn i åldrarna två till sex år. På dessa avdelningar arbetar förskollärare 7 som är 53 år och har 37 års yrkeserfarenhet. Förskollärare 8 som är 49 år och har arbetat 29 år inom yrket och förskollärare 9 som är 48 år och har 28 år inom yrket. Förskolan har en stor gård med olika klätterställningar, motorikbana och flera kullar. Det finns möjlighet att utnyttja näraliggande skog och lekpark.

Hallonets förskola består av två avdelningar med 17 barn på varje avdelning. Åldrarna på barnen varierar mellan ett till fyra år på den ena avdelning och ett till fem år på den andra. Det arbetar sex pedagoger på förskolan varav fyra stycken är förskollärare och två stycken är barnskötare. Här intervjuades förskollärare 1 som är 43 år och har arbetat 21 år inom yrket och förskollärare 2 som är 51 år och har arbetat 26 år som förskollärare. Förskolan är placerad i utkanten av samhället och ligger i anslutning till den lokala skolan. Miljön runt förskolan består mestadels av skog. Gården är stor med en väl kuperad terräng och även ett inhägnat skogsparti som barnen kan utnyttja i den fria leken.

Jordgubbens förskola är åtta år gammal och där arbetar 12 pedagoger. Fem barnskötare och sju förskollärare varav tre förskollärare intervjuades till studien. Här arbetar förskollärare 4 som är 31 år och har varit yrkesverksam i 3 år. Förskollärare 5 är 41 år och har arbetat 22 år inom yrket. Förskollärare 6 är 41 år och arbetat 16 år. Förskolan ligger i en mellanstor stad i södra Sverige. Förskolan har fyra avdelningar med sammanlagt 70 barn. Två av avdelningarna har barn ett till tre år, med 15 barn per avdelning. De andra två avdelningarna har barn tre till fem år, med 20 barn per avdelning. Förskolan ligger beläget mitt i staden och har en relativt stor gård med närhet till skog och lekplatser.

Genomförande intervju

Intervjufrågorna utformades så att de skulle ge oss svar på syfte och frågeställningar. När vi var färdiga med intervjufrågorna utfördes en pilotstudie med en förskollärare, för att se om frågorna gav det resultat vi hade förväntat oss. Efter utförandet av pilotstudien justerades frågorna en gång till för att förtydliga dem ytterligare. Frågorna tematiserades för att underlätta arbetet vid analysen och bearbetningen av empirin. Teman som bestämdes till intervjufrågorna är *Förskollärarens arbetssätt*, *Leken* och *Miljön* (se Bilaga 2).

Kontakt togs med förskolecheferna på de respektive förskolorna som var berörda för att berätta om studies syfte och missivbrev (se Bilaga 1) delades ut till dem. Alla var positiva till

studien och vi fick lov att kontakta förskollärare för att fråga om medverkan i studien. Alla förskollärarna som tillfrågades var positiva till att medverka och tilldelades ett missivbrev som gav de informations om studiens syfte och de etiska principerna som kommer att följas vid intervjuernas genomförande.

Plats till utförandet av intervjuerna fick förskollärarna bestämma själva för att vara på en plats som är känd och trygg för dem. Alla respondenterna valde att vara på sina respektive arbetsplatser. Vi valde att vara ensamma vid genomförandet av intervjuerna och som intervjuerskap använde vi diktafon och mobiltelefon. Inspelning av intervjuer valdes för att inte gå miste om viktig information och för att ha möjlighet att kunna lyssna på materialet flera gånger. Intervjuerna började med några enkla bakgrundsfrågor för att lätta upp stämningen. Utförandet av intervjuerna tog mellan 15 till 25 minuter. Intervjuerna transkriberades på datorn och resulterade i 19 sidor material som sedan sammanställdes och bearbetades i resultatdelen. Under studiens genomförande har vi alla tre tagit lika stor del i arbetets genomförande. Även om vissa av oss hade huvudansvar för en viss del så hade vi försökt att ha ett kontinuerligt samarbete genom att läsa varandras texter och skriva ihop den slutgiltiga versionen tillsammans.

Forskningsetiska principer

Vid utförandet av studien och bearbetningen av resultatet har vi använt oss av vetenskaprådets forskningsetiska principer. Enligt Vetenskapsrådet (2002, ss. 5-6) är forskningen en viktig del för vidareutveckling av såväl människor som samhälle. Vi som forskar behöver ta hänsyn till de fyra principerna som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att vi informerade deltagarna om forskningens syfte och hur resultaten kommer att behandlas. Information om projektansvarig och institutionsanknytning gavs till respektive respondent. Samtyckeskravet innebär att deltagarna tillfrågades om de ville medverka i undersökningen. Undersökningsdeltagarna informerades om att deltagandet var frivilligt och att intervjun kan avbrytas om de ångrar sin medverkan. Vi fick inte påverka eller övertala till medverkan om den uppkomna situationen kändes obekvämt. Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om deltagarna ska behandlas med största konfidentialitet och förvaras så att inga obehöriga skall kunna ta del av dem. I vår undersökning är alla namn på deltagarna och platserna fiktiva för att ge anonymitet. Förskollärarna benämns med siffror från 1 till 11. Vi redovisar på ett sätt som gör att det nästan blir omöjligt att räkna ut vilka som är deltagarna i vår undersökning. Nyttjandekravet innebär att vi använder vårt insamlade data enbart i forskningssyfte till vårt examensarbete.

Tillförlitlighet och giltighet

Hög tillförlitlighet eller reliabilitet uppnås genom att forskaren i detta fall vi, var noggranna när vi utförde intervjuerna och bearbetade empirin på ett sätt så att läsaren kommer att tro på resultatet. Vi spelade in intervjuerna med diktafon och mobiltelefon för att inte gå miste om viktig information som enligt författaren leder till att reliabiliteten ökar ytterligare. Inspelningen gjorde att vi kunde uppmärksamma kroppsspråk och mimik hos respondenterna (Kihlström 2012, s. 231).

Thornberg och Fejes (2015, ss. 258-259) benämner giltighet som validitet vilket används vid beskrivningen av studiens kvalitet. Med validitet syftas det i vårt fall på om vi har utfört studien på ett sådant sätt att vi har lyckats undersöka det som var studiens syfte. Det handlar

även om hur noggranna vi var när vi genomförde intervjuerna och hur vi bearbetade den insamlade data. Kihlström (2012, s. 231) lyfter även vikten av att välja rätt metod till studien. Hon belyser även användandet av så kallad samtidig validitet, som i vårt fall är att vi provade intervjufrågorna på andra som tillhör samma urval. Denna pilotstudie hjälpte oss att bearbeta frågorna som vi och respondenterna upplevde som otydliga och inte gav det förväntade resultatet.

ANALYS/BEARBETNING

Enligt Patton (2002 se Fejes & Thornberg 2015, ss. 35-37) är den svåraste utmaningen i en kvalitativ analys att skapa betydelse och försöka välja bort sådant som är irrelevant och lyfta det som är meningsfullt utifrån studiens syfte. Litteraturen presenterar många olika sätt till att genomföra en kvalitativ analys, men i själva verket finns inga självklara linjer att följa. Författaren poängterar att vi som intervjuare ska använda all vår kunskap, för att på ett korrekt sätt presentera och sammanfatta studiens resultat utifrån syftet.

Vi började arbetet med att leta efter relevant litteratur. Vi läste andra examensarbeten och böcker som var kopplade till vår studie. Under tiden vi läste förde vi anteckningar, för att sedan vid analysen av empirin lättare kunna hitta delar som var relevanta för vår studie.

När intervjuerna var klara renskrevs dem enskilt i var sitt Word dokument. Intervjuerna renskrevs ordagrant. Efteråt sammanställdes alla intervjuerna i ett och samma dokument där vi delgav varandra information angående våra intervjuer. Varje forskollärare fick en särskild färg för att vi lättare skulle kunna se de enskilda svaren och för att underlätta vid bearbetning för att hitta eventuella mönster. Under bearbetningen av datamaterialet framkom vissa mönster som vi har markerat och sedan använt som underrubriker i resultatdelen. Till rubrikerna har vi använt de teman som vi har haft i intervjufrågorna.

RESULTAT

I följande kapitel redovisar vi förskollärarnas svar på intervjufrågorna. Vi bearbetar materialet utifrån våra tre frågeställningar med deras respektive teman. Vid bearbetningen av empirin hittades olika teman som vi sedan har använt som underrubriker till detta kapitel. Rubriker som används utifrån intervjufrågorna är: *Förskollärarens arbetssätt med grovmotoriken*, *Lekens betydelse* och *Miljöns påverkan*. Resultatet styrks med citat från förskollärarnas intervjuer och bygger på det insamlade materialet.

Förskollärarens arbetssätt med grovmotoriken

Grovmotorik definieras av förskollärarna som de stora kroppsliga rörelserna. Flera definierar även de grovmotoriska rörelserna som en motsats till finmotoriska rörelser, samt all form av rörelse där barn behöver använda hela kroppen. Enligt en av förskollärarna på förskolan Jordgubben är det, det första barnet lär sig och det är grunden till en fortsatt motorisk utveckling, vilket detta citat visar på.

Grovmotorik är väldigt viktigt. Det är det första man lär sig. Det är kroppens kroppsspråk. Man använder grovmotoriken till allting, man rör sig. Det är den grundläggande för människan. Att man rör sig både ute och inne.

(Förskollärare 6)

Grovmotoriska rörelser är rörelser som enligt respondenterna kräver större utrymme. Exempel på grovmotoriska rörelser som förskollärarna benämner i intervjuerna är: klättra, hoppa, balansera, skutta, krypa, åla. Detta styrks även av nedankommande citat.

Grovmotoriken är ju rörelserna i kroppen. Koordinationen hjärna- rörelse är det ju och sen är det, den grövre motoriken i axlar, armbågar, handleder, höfter och inte det här finpocket med fingrarna och fingerspetsarna, utan det här grövre som hopp och skutt.

(Förskollärare 9)

Grovmotorikens påverkan på inlärning

Förskollärarna som vi har intervjuat anser att grovmotoriska aktiviteter har stor påverkan på barns utveckling och inlärningsförmåga. De talar också för att grovmotoriken är en grundpelare för finmotoriken. När barnet är säkrare i sin kropp och sina grundrörelser bidrar detta till att man kan ta till sig kunskap och kan utmanas i finmotoriska aktiviteter. De hänvisar även till forskning som berör just denna biten med kopplingen mellan rörelse och kunskap som detta citat säger.

Rörelse och inlärning det hänger ihop väldigt starkt. Så "kan man det med kroppen så fastnar det i knoppen" och det stämmer väldigt bra. Som när man liksom har den biten klar för sig så är det mycket lättare att sitta still, koncentrera sig och lyssna.

(Förskollärare 8)

För att lättare ta till sig kunskap är det viktigt att barnen har fått röra på sig, att man varvar rörelser med stillasittande aktiviteter. Flera av de intervjuade som arbetar med de äldre barnen upplever att dessa har ett stort rörelsebehov och när de fått utlopp för all överskottsenergi har

de lättare för att utföra stillasittande aktiviteter som kräver koncentration Det är viktigt att man varvar dessa aktiviteter med varandra vilket detta citat berör.

Delvis har man alltid läst, men man har ju även sett, att är man igång och rör sig så blir man piggare. Är man igång med gymnastik och rörelse så fastnar det även saker lättare med kunskapsbiten. Det ser man även på våra barn att dom orkar mycket mer om dom är i rörelse än om dom bara är inne och sitter stilla.

(Förskollärare 7)

Rörelseaktiviteter som främjar barns grovmotoriska utveckling

Förskollärarna redogör för att de främjar barnens grovmotoriska utveckling genom att vara positiva och uppmuntra barnen till att röra på sig genom olika aktiviteter under dagen. De är delaktiga i leken för att vara goda förebilder. Att ge barnen tid till lek och även att det finns material tillgängligt som lockar. Att låta de yngre barnen få prova att till exempel klättra upp i matstolen eller upp på skötbordet själva. Att man som förskollärare är tillåtande i olika situationer men ändå finnas där som ett stöd så att det ändå är säkert för barnet, vilket även citatet nedan visar på.

I det spontana så tycker jag att jag tillåter dem att klättra och prova i den mån det är säkert. Ganska tillåtande inomhus och utomhus försöker vi finnas till vid rutschkanan, i backen eller kullen, men det kan vara svårt ibland när det är väldigt många barn. Vi försöker tillåta och ha tid.

(Förskollärare 10)

Samtliga förskollärare berättar och redogör för att de utför grovmotoriska aktiviteter på sina förskolor. Aktiviteterna kan variera allt ifrån MiniRöris, rörelsesamlingar på förskolan eller gymnastik i gymnastiksalen. Emellanåt utför de även promenader, skogsutflykter och lekparksbesök. Planerade grovmotoriska aktiviteter inomhus utförs ungefär en gång i veckan. Förskollärarna är eniga om att barnen får träna sin grovmotorik på deras förskolegårdar dagligen. Flera förskollärare berättar om att det blir svårare för barn med gymnastik om de enbart får gå några gånger per termin. Kontinuiteten leder till att barnen blir trygga både med miljön, redskapen, barngruppen och aktiviteten.

Förskollärarna som arbetar med de mindre barnen som är ett till tre år beskriver att de mestadels får arbeta inomhus eller ute på förskolegården på grund av stora barngrupper. Det begränsar deras förflyttningssmöjligheter till andra miljöer som är på längre avstånd. Dessa förskollärare anser att de små barnen tränar sin grovmotorik hela dagen både inne och ute på förskolan. En av förskollärarna på småbarnsavdelning på förskolan Kantarellen berättar att de i höstas satte upp som mål att gå till skogen en gång i veckan, men de har tyvärr fått tänka om på grund av för stor barngrupp. Hon tillägger skrattande att de fortfarande har detta som mål. Arbetet med de yngre barnen speglas av citatet nedan.

Våra klättrar mycket hela tiden, upp i soffor och på bord. De kryper under saker, när vi byter blöjor klättrar dom upp själva på skötbordet. Att man uppmanar barnen att om dom till exempel tappar sin gaffel så hämtar dom den själva.

(Förskollärare 5)

Alla förskollärare är eniga om att de har ett bestämt syfte och alla planerar gemensamt i arbetslagen för sina rörelseaktiviteter. Grundtanken med aktiviteten planeras av arbetslaget men det är upp till den förskolläraren som håller i aktiviteten att planera just det tillfället som citatet visar på.

Det gör vi tillsammans i arbetslaget. Ja, att barnen ska få använda sin kropp, använda den grovmotoriskt. Att de blir medvetna om sin kropp, att de får tänka till om hur vi ser ut, hur vi är och att alla är olika.

(Förskollärare 3)

Förskollärarna lägger stort fokus på att barnen ska ha roligt och få utmaningar som utvecklar dem vidare. De bör även tillföra olika material som barnen får testa på. En del förskollärare beskriver att mycket av rörelserna som sker under dagen är spontana.

Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling

Av citatet nedan framgår det att om det finns barn som inte vill delta i rörelseaktiviteter ser förskollärarna det som deras uppgift att locka och vara positiva till rörelseaktiviteterna. Barnen ska inte behöva känna någon press och de ska ha möjlighet att iaktta aktiviteten innan de själva provar.

[...] barn är olika. Vi har olika strategier, det beror på vad det är för barn. Jag tänker att man ändå försöker locka och testa olika saker för just det barnet. Att man läser av barnet och att man diskuterar mycket med andra hur vi kan göra. Det är det bästa med detta yrke, att man har så många andra kloka människor att bolla med.

(Förskollärare 4)

Finns det möjlighet till att dela barngruppen i mindre grupper gynnar det de barn som är osäkra. Förskollärarna ansåg att det är viktigt att vara goda förebilder och delta i rörelseaktiviteterna. Samtliga förskollärare är eniga om att eventuella brister och svårigheter som uppmärksammas hos barnet är deras ansvar att hitta lösningar till. Förskollärarna ger flera exempel på tillvägagångssätt som de kan använda för att träna bort eventuella svårigheter hos barn. Osäkerhet och försiktighet kan till exempel stödjas med en hjälpande hand och en närvarande förskollärare. Hälften av respondenterna benämner observation som första steg vid en eventuell brist som styrks av citatet nedan.

Observera dem och lägga in övningar för att gynna dem. Man kan ju se när barn rör sig att de behöver öva balans, avveckling av foten, hoppa indiansteg och sådant när man blir lite äldre.

(Förskollärare 9)

Ovanstående förskollärare benämner att vidare åtgärder är dokumentation och sedan samtal i arbetslaget för att hitta olika träningsmetoder. Vid eventuella brister läggs det in extraträning för hela barngruppen, detta för att inte peka ut något enskilt barn.

Ja, det är ju upp till oss att ta tag i. Grovmotoriskt kan ju vara att man till exempel inte kan trampa, då gäller det att man är ute och pushar på barnet så det lär sig att trampa. I den mån det går givetvis. I övrigt har vi ju inga hjälpmedel. Tyvärr finns det inte den tid som skulle behövas för att följa upp detta som man kanske hade önskat.

(Förskollärare 1)

I citatet nedan definierar förskolläraren sig själv som ”gammalmodig”, på grund av att hon dokumenterar, observerar, följer upp och har allt detta i skrivande form för att kunna använda till föräldrasamtal, men även för att kunna ha ett underlag till att kunna titta tillbaka till. Vid utvecklingssamtal får föräldrarna information om eventuella brister som ger dem möjlighet att träna även hemma. Blir det inga förbättringar efter en period finns möjlighet att koppla in förskolechef, BVC eller specialpedagog.

Jag är ju lite gammalmodig så jag följer gärna upp och dokumenterar lite och skriver om det om jag ser ett barn med motoriska svårigheter. Jag försöker dokumentera det och ha det lite i skrivande form till föräldrasamtal och att man kollar upp det. Att man bestämmer med föräldrarna att nu måste vi lägga in en liten stöt och vad tycker ni också. Och sedan att man följer upp det efter några månader och ser hur det har gått.

(Förskollärare 9)

En förskollärare på Jordgubbens förskola berättar om ett litet barn som var väldigt osäkert när han gick. De stöttade barnet genom att finnas till i de situationer där de upplevde att det kände rädsla. De kontaktade föräldrarna och startade ett samarbete där de gav små enkla tips för att parallellt kunna stötta och hjälpa barnet i sin utveckling som citatet säger.

Det är viktigt att man pratar med föräldrarna då och vi såg att de bar barnet mycket och att han satt i vagnen. Att det är viktigt att man uppmärksammar föräldrarna att barnen får göra själva, det är viktigt att de får gå.

(Förskollärare 5)

Avslutningsvis besvarade förskollärarna en fråga om de hade gått någon speciell utbildning, kurs med betoning på barns grovmotoriska utveckling, men det hade ingen av respondenterna gjort. Förskollärarna betonar att den kunskap de har med sig i sin ryggsäck, den har de med sig från sin förskolläraryt utbildning. Tre av respondenterna har gått någon kortare kvällskurs för att få mer kunskap inom ämnet och för vidareutveckling. En förskollärare på förskolan Kantarellen anser att de lite yngre nyutbildade förskollärarna inte har fått den utbildning inom barns grovmotorik som man fick förr. Förskollärarna lägger mer vikt på språk och matematik. Detta styrks av en förskollärare med kortare yrkeserfarenhet som redogör för att hennes högskoleutbildning innehöll lite kunskap om barns grovmotorik och dess påverkan på barns utveckling. Det fanns förskollärare som påpekade att de skulle vilja ha mer kunskap inom ämnet om det fanns möjlighet till fortbildning.

Lekens betydelse

Leken som är en stor del av barns vardag på förskolan, visade sig enligt förskollärarnas svar ha betydelse för grovmotorisk utveckling. Under tiden barn leker, undersöker och lär sig nya saker rör de på sig automatiskt och utför grovmotoriska rörelser. Förskollärarna påpekar även

hur viktigt det är att ha roligt under tiden som barnen lär sig för att kunna ta till sig kunskapen lättare. Detta styrks av citatet nedan.

Ja alltså barn testar ju hela tiden och de är ju nyfikna. Det är sällan barn sitter stilla, de utforskar och de provar sig fram i leken och de får med sig sina kompisar. Det är ju även när de leker i den fria leken som de provar och testar.

(Förskollärare 6)

Spontana rörelselekar

Fyra förskollärare på förskolorna Hallonet och Kantarellen redogör för att det syns en tydlig skillnad mellan barn, när det gäller deras egna lekval. Valet styrs mycket av vilken motorik barnet har. En del barn som är rörliga och vågar, har en mer utvecklad grovmotorik och är gärna med i olika rörelselekar, medan barn som är mer försiktiga av sig väljer lugnare lekar. Denna skillnad lyfts även fram av en förskollärare ur ett annat perspektiv. Hon ser olikheten hos barn när de gör sina självporträtt. Hon redogör för att det barn som hellre väljer finmotoriska aktiviteter oftast har en mer detaljerad teckning i motsatts till barn som väljer rörelseaktiviteter och vill hellre springa runt och leka jagarlekar och ritar ett mindre detaljerat självporträtt.

Har du svårt för grovmotorik så väljer du heller inte sådana lekar, och det syns ganska tydligt. Barn som har bra grovmotorik är gärna med och leker "Tjuv och polis" ute på gården, men har du inte förmåga att springa så snabbt som de andra så blir det inte roligt för då blir du tagen hela tiden.[...] Den spontana leken styrs ju väldigt mycket av vilken motorik du har, vilken lek du väljer att vara med i.

(Förskollärare 9)

I den spontana rörelseleken låter förskollärarna barnen själva välja sina aktiviteter de vill utföra. Den spontana rörelseleken visade sig samtliga förskollärarna använda för att observera, iaktta och även finnas till vid behov. Här anser förskollärarna att det är deras roll som pedagog att hjälpa barnen genom att antingen försök locka till att vara med i de mer aktiva rörelselekarna eller försöka få barnet att lugna sig lite och erbjuda lugnare lekar som nedanstående citatet visar på.

Jag tänker på två barn i gruppen i samma ålder men de är väldigt olika. En som har väldigt god grovmotorik som alltid har varit väldigt aktiv och en som gillar lite mer att vara stilla och som inte har lika god grovmotorik. Visst att det påverkar dem, men det kanske lite mer är hur man är som person. Är man lite mer framåt eller om man är lite mer försiktig, men att man utmanar båda då.

(Förskollärare 5)

Planerade rörelselekar

När det gäller planerade rörelselekar redogör förskollärarna i studien att barnen blir erbjudna rörelselekar som gynnar deras grovmotoriska utveckling, men att lekarna skulle kunna utföras oftare. Många av respondenterna använder olika sånglekar med rörelse. Dessa sånglekar kan vara en del av samlingen, i samband med temaarbeten eller en sångsamling. Musik verkar vara ett naturligt inslag i utförandet av de olika rörelselekarna.

Vi använder oss av cd-skivor med till exempel "Huvud, axlar, knä och tå" som ger de en uppfattning om hur kroppen ser ut. Vi låter de röra på sig genom att låta dem leka "Följa John".

(Förskollärare 11)

Citatet nedan är en beskrivning av förskollärarnas planering av olika rörelselekar utifrån barngruppens behov, men även miljön som de kommer att vara i. De använder sig av rörelselekar där barnen har möjlighet att göra samma saker utan att någon specifik blir utpekad.

Man försöker göra sådana där lekar där inga behöver jaga varandra [...] Det kan vara en sådan simpel lek som "kom alla mina Kantarellbarn" då barn ska komma som elefanter och ska klampa, eller smyga som indianer. Då är alla med och ingen blir utpekad. Vi planerar mycket sådana lekar.

(Förskollärare 9)

Många rörelselekar går ut på att lära känna sin kropp, att våga röra varandra på ett naturligt sätt men även härma olika djur där barnen behöver till exempel smyga, krypa eller åla för att få in så många rörelser som möjligt. I intervjuerna framkom det att även gymnastiksalen är en miljö som används till planerade rörelseaktiviteter. Där finns utrymme för att kunna utföra aktiviteter som kräver stor yta och möjlighet att kunna använda olika redskap.

Två av de intervjuade förskollärarna ser förskolans innemiljö som ett hinder för att utföra rörelselekar och de berättar att de väljer utemiljön eller gymnastiksalen till dessa aktiviteter. Ur intervjuerna framkom det att rörelseleken såväl spontan som planerad är ett naturligt inslag i förskolans vardag. Förskollärarna ser barnens behov och gör medvetna val vid sina planerade rörelseaktiviteter.

Miljöns påverkan

Förskollärarna i studien redogör för flera olika miljöer som de utnyttjar vid sina rörelseaktiviteter. Innemiljön, skogen, förskolegården, gymnastiksalen, lekplatsen är de miljöer som nämns i intervjuerna.

Innemiljöns påverkan

Det är enbart tre av de elva medverkande förskollärarna som beskriver förskolans innemiljö som anpassad för att främja barns grovmotorik. Dessa tre arbetar på två olika förskolor. På förskolan Hallonet anser förskollärarna att de har en välanpassad innemiljö med ett stort kuddrum samt stort lekrum med klättermöjligheter där de kan utföra rörelselekar som styrks av citatet nedan.

Ja det tycker jag att den är. Vi har ju även ett kuddrum där de kan vara och hoppa och skutta i så det tycker jag. Det finns ju lokaler, stora lokaler att röra sig i, det finns rum där det inte är så mycket saker utan där kan man bygga, klättra lite på både bord och stolar.

(Förskollärare 1)

Förskollärarna redogör för stora lokaler med möjligheter till att klättra, hoppa, utföra springlekar och rörelseaktiviteter. Det är även fem förskollärare som har möjlighet att utnyttja gymnastiksalen med sina barngrupper. Samtliga förskollärare redogör för att de ser ett

samband mellan barnens grovmotoriska utveckling och miljöerna de vistas i beroende på hur mycket stimulans miljön erbjuder.

Förskolan Jordgubben anser att de har små lokaler, men har försökt anpassa det största rummet för att kunna utföra olika rörelseaktiviteter. Kantarellens förskollärare anser inte att deras innemiljö är anpassad till rörelseaktivitet. Den är mer tänkt till lugnare aktiviteter som citatet visar på.

Inne är det väl lite svårare för vi har de rummen som är. [...] Det är viktigt att söka, har vi inte saker på vårt ställe så får vi hitta andra alternativ. Det är vi som pedagoger som måste tänka på det.

(Förskollärare 8)

Alla som redovisar för små lokaler, ekonomiska problem eller andra eventuella hinder berättar även om att de försöker hitta lösningar och använda sig utav det som finns för att skapa de bästa förutsättningarna. Förskolan Kantarellen önskar att de skulle kunna ha en mittpunkt/rörelserum med klättervägg, studsatta, tjockmadrass och möjlighet för att ha olika bollekar inomhus.

Egentligen skulle man vilja ha ett stort lektrum där vi skulle kunna ha redskap som till exempel ribbstolar, mjuka mattor att hoppa på, bänkar att gå på.[...]

(Förskollärare 7)

Utemiljöns påverkan

I intervjuerna benämns de olika utemiljöerna som ett bra komplement för att utföra grovmotoriska aktiviteter. Två av respondenterna som jobbar på förskolorna Blåbäret och Kantarellen benämner sina förskolegårdar som "fantastiska". De redogör för att gårdarna är planerade så att de erbjuder många olika aktiviteter som: cykelbanor, klätterställningar, rutschkanor och flera kuperingar som kan utnyttjas även vintertid för till exempel pulkaåkning. Detta beskrivs av citatet nedan.

Vi har ju en fantastisk gård där vi har skogen, det finns även en skog mitt emot förskolan. Alltså naturen och skogen har vi väldigt nära. Sen har vi en kuperad gård där man kan göra mycket. Barnen kan åka pulka, cykla, vi har cykelbanor, klätterställningar och rutschkanor. Vi har nog det ganska så bra. Vi har en fantastisk gård.

(Förskollärare 2)

En förskollärare på förskolan Kantarellen påpekar även vikten av att våga prova nytt för att ge barnen möjligheter till att utforska olika utemiljöer. Hon berättar att de gärna går till olika skogar och ser även själva promenaden dit och hem som ett sätt att träna uthållighet och motorik. Under skogsvistelsen får barnen möjlighet att träna grovmotoriken genom att röra sig på underlag som är ojämna men även balansera och klättra över stock och sten.

Förslag på förbättring

De förskollärare som ansåg att deras ute och innemiljö inte var helt anpassad till grovmotoriska aktiviteter angav följande exempel på förbättringar. Förskolan Hallonet skulle önska en hinderbana med nergrävda däck och rep. På förskolan Blåbäret skulle de vilja ha

mer utmaningar till barnen på förskolegården. Förskolan Jordgubben skulle gärna vilja ha olika stationer som utmanar till lek och samarbete men även tunnlar att krypa igenom, balansbräda och bollstationer. Det är en stor gård men ganska så tom.

Resultatsammanfattning

Sammanfattningsvis kan vi se i resultatet att förskollärarna ser på grovmotoriken som rörelser som kräver användning av hela kroppen och definieras även som motsatsen till finmotoriken. Grovmotoriken anses ha påverkan på den fortsatta utvecklingen både fysiskt, psykiskt och kognitivt. Förskollärarna ser sig själva som förebilder i att uppmuntra barnen i de olika rörelseaktiviteterna som MiniRöris, rörelsesamlingar, skogsutflykter, promenader och gymnastik. Förskollärarna redogör för att de deltar, utmanar och erbjuder en variation av rörelselekar som främjar barns grovmotoriska utveckling. Förskollärarna låter barnen prova själva genom att vara tillåtande, uppmuntrande, delaktiga och ge barnen tid till fri lek. De lägger även stor vikt vid att barnen ska ha roligt under tiden de utför rörelseaktiviteterna. När barn är i behov av stöd planerar förskollärarna aktiviteterna till helgrupp för att inte peka ut enskilda barn och det som är bra för ett barn är bra för alla.

Leken som är den viktigaste aktiviteten för barnen beskrivs av förskollärarna som en bra metod, som de använder för att utveckla barns grovmotoriska färdigheter. Den spontana leken får barnen styra över själva, medan förskollärarna kan agera observatörer och gripa in vid behov. Planerade rörelselekar eller regellekar planeras utifrån barngruppens intresse, behov och miljö. Förskollärarna redogör för att musik och sång används i samband med rörelseaktiviteter.

Miljön såväl inne som ute ser förskollärarna som en påverkande faktor i utförandet av grovmotoriska aktiviteter. Flera förskollärare nämner hinder i innemiljön, som små lokaler och stora barngrupper. Utifrån resultatet kan vi se att om det uppkommer hinder i innemiljön, ser förskollärarna till att utnyttja andra miljöer såväl ute som inne. Utemiljöer som skogen och förskolegården benämns som tillgångar för att kunna utföra grovmotoriska aktiviteter. Dessa erbjuder större ytor att röra sig på. Gällande inomhusaktiviteter är gymnastiksalen ett bra komplement.

DISKUSSION

Syftet med denna studie var att undersöka hur förskollärarna arbetar och planerar för att stimulera barns grovmotoriska utveckling. Vi har även försökt ta reda på om förskollärarna ser något samband mellan den grovmotoriska utvecklingen och miljön som barnen vistas i, samt att undersöka om den spontana eller planerade rörelselekarna har någon påverkan på barns grovmotoriska utveckling. I studien har vi utgått ifrån följande frågeställningar:

Hur beskriver förskollärarna sitt arbete med barns grovmotoriska utveckling?

Hur beskriver förskollärarna att leken påverkar barns grovmotoriska utveckling?

Vilket samband beskriver förskollärarna mellan barns grovmotoriska utveckling och förskolemiljön?

Förskollärarens arbetssätt med grovmotoriken

I vår studie anser förskollärarna att grovmotoriken har stor påverkan på barns framtida utveckling och inlärningsförmåga. De förskollärare som arbetar med de äldre barnen ser rörelseaktiviteterna som ett sätt att bli av med överskottsenergi. De varvar stillasittande aktiviteter med rörelseaktiviteter. Förskollärarna ansåg att när barnen fått göra sig av med sin överskottsenergi, hade de lättare för att sitta stilla under kommande aktiviteter. Ericsson (2014, s. 83-98) redogör för forskning som visar på att de barn som är fysiskt aktiva ökar sina skolprestationer avsevärt. Dessa barn fick även en väl utvecklad grovmotorik. Förskollärare i vår studie som arbetar med de yngre barnen beskriver sig själva som att de använder ett mer tillåtande arbetssätt och låter barn prova, i den mån det är säkert för barnet. Inomhus kan barnen få klättra upp på skötbordet eller i matstolen och samtidigt öva på sina grovmotoriska färdigheter. Barnet använder sin grovmotorik när det kryper, ålar, klättrar och hoppar. Den motoriska utvecklingen är en stor process där kroppen utvecklas och går igenom flera olika faser som är viktiga för barnets rörelseutveckling (Ellneby 2007, ss. 58-60). Utifrån våra egna erfarenheter med att arbeta med de yngre barnen kan vi redogöra för att även om vi som pedagoger försöker vara tillåtande, vänta in barnen och låta dem klättra upp på skötbordet, kan vi i stundens iver ha för bråttom och lyfta upp barnet. Detta arbetssätt hindrar barnet i att ta till vara på de små möjligheterna till att främja sin grovmotorik.

Förskollärarna främjar barns grovmotoriska utveckling genom att vara positiva och uppmuntrande under utförandet av olika rörelseaktiviteter. Genom att själva visa att det är roligt och vara delaktiga, blir de goda förebilder för sina förskolebarn. De ansåg även att det var betydelsefullt att uppmuntra barnen och få dem att bli trygga och känna glädje i det de gör. En annan aspekt som en förskollärare lyfter på förskolan Kantarellen är att det är viktigt att de själva ger barnen tid till lek och erbjuder material som lockar. Lekfulla vuxna är något som Granberg (2011, s. 82) redogör för, är det allra viktigaste för barn. Pedagogerna behöver utgå från barnens perspektiv och visa intresse, samtidigt som att de behöver vara förebilder.

Förskollärare arbetar med barns grovmotorik genom att erbjuda olika aktiviteter på förskolan som till exempel MiniRöris och rörelsesamlingar där barnen får träna grovmotoriska färdigheter. MiniRöris är ett material där förskollärare och barn tillsammans följer instruktioner från ett färdigt material och rörelserna utförs till musik. Gymnastiksalen använder förskollärarna till planerade rörelseaktiviteter med ett förutbestämt syfte. Flera förskollärare redogör för att de har möjlighet att utnyttja gymnastiksalen till sina

rörelseaktiviteter, men samtidigt uttalas en oro över att inte ha möjlighet att skapa kontinuitet. Kontinuitet anser förskollärarna är viktigt för att skapa trygghet för barnen i samband med den nya miljön och dess redskap för att de ska våga utforska. Ericsson (2014, s. 132) redogör för att barn behöver få automatisera sina rörelser genom att träna många gånger på samma rörelse. För att en rörelse ska bli automatiserad behöver förskollärare erbjuda många tillfällen till rörelse. Vi anser att förskollärarnas oro över bristande kontinuitet är befogad eftersom kontinuitet leder till att barnen blir trygga med gymnastiksalens miljö och redskap. När kontinuiteten brister blir även arbetet i denna miljö hämmad.

Förskolegården, skogen och lekparken använder förskollärarna till att erbjuda barnen möjlighet att utföra grovmotoriska aktiviteter. Även promenaden till skogen och lekparken ser förskollärarna som ett bra tillfälle för att träna uthållighet och motorik. Förskollärare 10 på förskolan Kantarellen, som arbetar med de yngre barnen redogör för att vid början av läsåret hade de som mål att gå till skogen en gång i veckan, men deras stora barngrupp hindrade dem. Detta hinder påverkar inte förskolläraren negativt. Hon redogör för att de fortfarande har som mål att gå till skogen en gång i veckan, när detta blir genomförbart. I resultatet framkom det att när det gäller de yngre barnen är förskollärarna bra på att hitta möjligheter till att utmana barnen i vardagen. Även om det inte finns möjligheter utifrån situationen de befinner sig i, försöker de i alla fall. Ericsson (2014, s. 132) anser att promenader och utomhusvistelser erbjuder tillfällen där barn kan utforska. Om ett barn vill klättra i ett träd vore det optimalt om pedagogen gav barnet tid, möjlighet och kan se det som ett träningstillfälle.

När förskollärare planerar för rörelseaktiviteter gör de det tillsammans i arbetslaget. De har ett bestämt syfte med aktiviteten. Den som håller i aktiviteten har huvudansvaret för upplägget och ledning av aktiviteten. Även om förskolans läroplan påvisar att förskolläraren har ansvaret, framkom det i intervjuerna att alla i arbetslaget oavsett yrkeskategori är delaktiga och tar lika mycket ansvar. Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, s. 124-128) anser att den pedagog som leder rörelseaktiviteten har ansvaret för att aktivitetens syfte uppnås. Det krävs ett samarbete mellan ledaren och de övriga pedagogerna för att kunna ge barnen stöd och vägledning under aktiviteten. Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002, ss. 25-26) anser även att det är viktigt att barnen får en stärkt självkänsla som ger dem bekräftelse på att de kan och att de får positiva upplevelser av de aktiviteter som de utför. För att rörelseaktiviteterna ska variera behöver pedagogerna planera och förbereda. Planeringen behöver få ta tid. Vi ser det som positivt att alla i arbetslaget oavsett yrkeskategori var delaktiga i planeringen. Även om pedagoger har olika yrkesbakgrunder, har man olika intressen och kompetenser. Dessa bör vi ta tillvara på för att få en mångfald i arbetet med barns grovmotoriska utveckling.

Tillvägagångssätt vid försenad grovmotorisk utveckling

Samtliga förskollärare ser det som deras uppgift att locka med de barn som av olika anledningar inte vill delta i rörelseaktiviteter. Detta sker genom att pedagogerna själva deltar i aktiviteten, vilket leder till att barnen blir trygga och lockas med utan att tänka på det. Pedagogerna bär ett stort ansvar i att ge de barn som känner sig osäkra mer trygghet och arbeta utifrån just det barnets förutsättningar (Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt 2002, ss. 25-26). Flera av de intervjuade ansåg att ett bra arbetssätt var att dela gruppen i mindre konstellationer för att få barnen att känna sig tryggare. Detta är inte alltid möjligt eftersom det är stora barngrupper och ibland för få förskollärare.

Förskollärarna använder flera tillvägagångssätt i arbetet för att träna på eventuella brister och svårigheter. Försiktiga och osäkra barn stödjer förskollärarna genom att finnas till och genom

att sträcka en hjälpande hand som kan ge trygghet. Pedagoger kan påverka barns vilja till att delta genom att använda ett stort spektra av rörelseaktiviteter och material med tanke på barns olika förmågor. Ett inkluderande arbetssätt leder till att alla kan få vara med utifrån sina egna förutsättningar. Barn behöver känna glädje under rörelseaktiviteterna och samtidigt känna att de kan och få stöd av pedagogerna (Flobrant 2013, ss. 163-164; Langlo Jagtøien, Hansen & Annerstedt 2001, ss. 25-26).

I resultatet framkom det att hälften av förskollärarna använder observation som redskap för att upptäcka eventuella brister hos barn. Genom att pedagoger utför observationen betonar Langlo Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002, s. 144) att de har möjlighet att upptäcka om det är något hinder hos ett specifikt barn som behöver utvecklas vidare. Förskollärarna som vi intervjuat redogör för att när det upptäcks svårigheter eller brister hos något specifikt barn i barngruppen, lägger de in extra träning. Träningen utförs i grupp för att inte peka ut något enskilt barn. Pedagoger kan enligt Osnes, Skaug och Eid Kaarby (2010, s. 49) hjälpa barn som har någon form av svårighet i sin motorik genom att göra övningar som hela barngruppen får ta del av, för att inte barnet ska känna sig utpekad. Två förskollärare varav en från Jordgubben och en från Kantarellen berättar att de lägger stor vikt vid att ha ett väl fungerande samarbete mellan förskola och hem. Föräldrasamtal är ett sätt för förskollärarna att ha ett samarbete för att stödja barn både på förskolan och hemma. Genom att lyfta eventuella brister och svårigheter kan förskollärarna ge enkla små tips till föräldrarna för att ha ett välfungerande samarbete med barnets bästa i fokus. En förskollärare på förskolan Blåbäret påpekade att det tyvärr av tidsbrist inte alltid finns möjlighet att följa upp och träna barnen så mycket som de velat göra. Vi funderar på vilka konsekvenser detta kan leda till om barn inte får tillräckligt med stimulans och stöd, eftersom Ellneby (2007, s. 17) påpekar att det är viktigt att barnen har tillgång till pedagoger som ger stöd och stimulans för en bra grovmotorisk utveckling i ett tidigt skede.

Kunskapsmässigt har resultatet belyst en skillnad mellan förskollärarna som hade längre erfarenhet mot de som hade arbetat en kortare tid. Förskollärarna med längre erfarenhet lyfter vikten av en välutvecklad grovmotorik och grovmotoriska aktiviteter, samt att de har ett observationstänk gällande barns motorik. De som har arbetat kortare tid berättar att de saknar djupare kunskap gällande barns grovmotorik och dess påverkan på den framtida utvecklingen och uttryckte en önskan om att införskaffa mer kunskap. I undersökningen *Teaching Practices that Promote Motor Skills in Early Childhood Settings* som Robinson, Kipling Webster, Wood Logan, Lucas och Barber (2012, ss. 79-82) har gjort, visar det på att de pedagoger som fått någon form av utbildning inom motorik och rörelse lyckades få sina barn att prestera bättre än de barn som hade utbildade pedagoger. Även Ericsson (2014, s. 133) påpekar att förskollärarna kan införskaffa kunskap genom att delta i olika studiecirkel och även utveckla den teoretiska kunskapen med praktiska erfarenheter. Positiva rörelseerfarenheter bidrar till trygga förskollärare som kan erbjuda fler tillfällen med rörelseaktiviteter.

Lekens betydelse

Utifrån våra egna erfarenheter som förskollärare upplever vi att barn på förskolan är aktiva och i rörelse i sina spontana rörelselekar. Eftersom tekniken utvecklas kontinuerligt med digitala redskap som erbjuds på förskolan är det viktigt att förskollärarna skapar en bra balans mellan rörelse och stillasittande aktiviteter. Detta var orsaken till att vi ville se hur förskollärarna ser såväl på den spontana som den planerade lekens betydelse för barns grovmotoriska utveckling.

Spontana och vuxenledda rörelselekar

Samtliga förskollärare redogör för att de ser ett samband mellan den spontana rörelseleken och barns grovmotoriska utveckling. De berättar om barn som sällan sitter stilla utan de utför snarare lekar som tränar deras grovmotorik. Förskollärare använder leken som en metod för att träna grovmotoriken, utan att barnen lägger märke till det. Detta är i enighet med vad Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, s. 61) redogör för angående barns värld, som mestadels består av rörelseaktiviteter. De sitter sällan still utan snarare hoppar, skuttar eller springer.

En förskollärare på förskolan Kantarellen redogör för, att barn som inte har en välutvecklad grovmotorik väljer bort lekar som ”Tjuv och polis” i motsats till barn som är mer säkra i sina kroppar och gärna leker olika jagarlekar. Barn som alltid blir tagna vill inte delta i dessa aktiviteter. Förskollärare ansåg även att barns val av aktivitet hänger ihop med barnets motoriska utveckling. Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, s. 16) menar även de, att barn som är säkra i sina kroppar och kan använda den fritt i olika sorters lekar, har en bra förutsättning för att kunna samspela med andra, vara med och delta i olika motoriska aktiviteter. Motoriskt osäkra barn hamnar lätt utanför leken. I dessa situationer har förskolläraren en viktig roll i att finnas till, uppmärksamma och hjälpa barnet i att vilja vara med. Ur ett sociokulturellt perspektiv är leken ett sätt att interagera, vara delaktig och kommunicera. Barnet får chans att iakttä, lyssna och härma för att få kunskap. Förskolläraren försöker locka med barnet, föra vidare kunskapen om leken och få barnet delaktig i hur omgivningen tolkar leken och vilka regler som gäller (Säljö 2014, s. 67).

Skillnaden mellan olika barn och deras val mellan finmotorisk eller grovmotorisk aktivitet påvisas även av förskolläraren som anser att barnens olika kvaliteter i sina ritade självporträtt tydligt påvisar vilken motorisk aktivitet barnet föredrar. Grindberg och Langlo Jagtøien (2011, ss. 135-141) påpekar leken som en bra metod i att erbjuda alla barn oavsett rörliga eller lugnare olika rörelselekar som lockar till deltagande samt att leken i sig har ett stort värde för barnen och erbjuder möjligheter som inte går att finna i andra aktiviteter.

Planerade rörelselekar använder förskollärarna för att skapa möjlighet till att alla barn skall kunna vara med utan, att något särskilt barn blir utpekad. Förskollärarna planerar rörelselekarna utifrån barns motoriska utveckling. Persson Gode (2012, s. 13) beskriver att genom vuxenledda rörelselekar utvecklas barns koncentrationsförmåga. De lär sig även att följa instruktioner och samarbeta med andra barn. De planerade lekarna har ett förbestämt syfte för att barn ska få möjlighet att träna och erövra olika färdigheter. Granberg (2011, s. 83) redogör för att genom olika sång och danslekar kan förskollärarna föra vidare kulturen genom traditionella rörelselekar som till exempel jul och midsommarsånger. Dessa kan utföras i olika miljöer, samt varieras. Samtliga förskollärare redogör för att de mestadels använder sig av sånglekar med rörelser vid utförandet av olika rörelseaktiviteter. Sånglekar kan vara samlingens tema eller bara en del utav den. I resultatet benämner förskollärarna traditionella lekar som ”Följa John” och ”Huvud axlar knä och tå” där barn får möjlighet att lära känna sin kropp. Här visar resultatet på att förskollärarna är eniga med vad Granberg påpekar och vi kan även se att barn ingår i ett kulturellt och socialt sammanhang där de utvecklas och lär tillsammans (Säljö 2014, s. 67).

Inne och utemiljöns påverkan

Samtliga förskollärare benämner sina utemiljöer som bra omkring och på förskolan. Förskollärarna använder skogen som tillgång där barn får möjlighet att öva upp sin grovmotorik genom att gå på ojämn terräng och klättra över olika hinder. Förskollärarna benämner olika miljöer som de kan utnyttja vid rörelseaktiviteter. De utnyttjar dels innemiljön

men de använder sig även av andra miljöer. Det kan vara på gården som tillhör förskolan som enligt Granberg (2011, s. 15) skall utformas så att den gynnar barns grovmotorik och skall vara försedd med olika material där barn kan klättra och utforska. De kan förflytta sig till andra platser som till exempel skogen, gymnastiksalen eller lekplatser.

Brügge, Glantz och Sandell (2011, ss. 178-180) anser att både ute och inomhusmiljön har stor påverkan för hur både leken och utvecklingen hos barnen fortlöper. En god utemiljö för förskolebarn gynnar även deras motoriska utveckling och har en positiv inverkan på deras hälsa. Vidare påpekar författarna att miljön bör anpassas så att den inbjuder till olika slags lekar. Däremot är detta inget krav som förskolan har på sig utan endast en rekommendation. Vi upplever att detta är en viktig aspekt hos de förskollärare som vi intervjuat. Angående frågan om inne och utemiljön är anpassad för att främja barns grovmotorik var förskollärarna däremot inte eniga om. Någon förskollärare ansåg att deras "lekrum" var anpassat med till exempel ribbstolar som gör det möjligt för barnen att klättra. Det fanns även ett stort kuddrum där barnen kunde vara aktiva.

Vi uppmärksammade en skillnad i hur förskollärare väljer att se på de olika hindren gällande förskolans inomhusmiljö. En förskollärare redogör för små lokaler, men försöker hitta lösningar för att kunna utföra olika rörelseaktiviteter. I motsats till detta ansåg en annan förskollärare att deras inomhusmiljö endast var lämplig för lugna aktiviteter. Även om förskollärarna redogör för olika hinder i inomhusmiljön, anser vi att de har ett ansvar att anpassa den grovmotoriska aktiviteten utifrån sina förutsättningar. Barn bör inte gå miste om grovmotorisk stimulans när de vistas i förskolans inomhusmiljö på grund av förskollärarnas inställning.

När vi pratade om gården fanns det både de som var helt nöjda och tyckte att gården lockade till lek och även de som ville komplettera med olika material för att utmana barnen mer. De skulle vilja ha olika stationer där barnen utmanas tillsammans, balansbrädor och tunnlar som främjar barnens motorik. I våra intervjuer har vi fått olika förslag på hur utemiljön kan förbättras men det är ingen som berört hur viktigt det är att barnen får möjlighet till olika vattenlekar. De "fyra elementen" som är jord, vind, vatten och eld anser Brügge, Glantz och Sandell (2011, s. 180) bör vara i fokus vid utformningen av en god utemiljö.

Metoddiskussion

För att samla material till studien har vi använt oss av halvstrukturerad intervju som är en kvalitativ metod. Med tanke på studiens syfte, som var att undersöka förskollärarnas arbete med barns grovmotoriska utveckling anser vi att vi har valt rätt metod. Genom att använda en del öppna frågor vid intervjun fick vi möjlighet att ställa följdfrågor för att kunna vidareutveckla förskollärarnas svar. Kilström (2012, ss. 48-51) påpekar att genom att använda "öppna frågor" får respondenten möjlighet att berätta utifrån sina egna erfarenheter och vi som intervjuare kunde ställa följdfrågor utifrån svaren vi fick. Vi anser att det var positivt att vi först utförde en pilotstudie för att se validiteten på intervjufrågorna.

Vi kunde ha ökat studiens tillförlitlighet om vi utöver inspelning av intervjuerna, som även Kilström (2012, s. 51) anser är ett bra sätt för att inte gå miste om viktig information, skulle ha varit två som intervjuade. Att vara två vid intervjuernas genomförande skulle ha underlättat vårt arbete vid bearbetning av svaren och sammanställning av resultatet. Vi skulle lättare kunnat föra diskussioner och resonemang kring samma intervjuer. Utifrån våra förutsättningar hade vi tyvärr inte möjligheter till detta. Att vara tre som har skrivit detta arbete tillsammans har varit både en tillgång, då vi har kunnat dela upp vissa delar av

materialet och även diskutera med varandra, men det har även varit svårt vissa gånger då vi bor långt ifrån varandra och inte har kunnat träffas så ofta.

Vi hade utfört 11 intervjuer som genererade i ganska mycket material som behövdes bearbetas. Vi tog med något eller några citat från varje respondent för att alla skulle få vara delaktiga i studien. Vi har ställt oss frågan om det skulle räckt med färre intervjuer för att få samma resultat. Gällande metodval har vi även ställt oss frågan om vi skulle ha kunnat genomföra några observationer i respektive barngrupper för att kunna närma oss studiens syfte ur olika perspektiv och kunnat styrka förskollärarnas svar.

Didaktiska konsekvenser

Studiens syfte var att undersöka hur förskollärare arbetar och planerar för att stimulera barns grovmotoriska utveckling. Efter genomförd studie har vi fått en djupare kunskap om barns grovmotoriska utveckling och rörelse, samt även hur förskollärare arbetar och planerar för dessa. Studien visade att det finns kunskap kring grovmotoriken och dess påverkan men vi har även fått till oss att de förskollärare som inte har många års erfarenhet upplever att utbildningen inte har gett så mycket kunskap kring ämnet. Utifrån den informationen anser vi att fortbildning med både teoretisk och praktisk kunskap skulle bidra till ett mer utvecklat arbete för barns grovmotoriska utveckling och stimulans.

Under de planerade och spontana rörelseaktiviteterna är det viktigt med förskollärarnas lyhördhet för att kunna utmana det försiktiga barnet till att våga prova en grovmotorisk aktivitet samt finnas till för det barnet som vågar för att kunna utmana ytterligare. Förskollärarna behöver bemöta och utmana alla barn på deras nivå för att de ska kunna utvecklas vidare i sin egen takt. Förskollärarna behöver vara positiva, engagerade och ha kunskap inom grovmotoriken och dess påverkan på barns fortsatta utveckling. I resultatet benämner förskollärare rörelselekar som ”Följa John” och ”Huvud, axlar, knä och tå”. Lika viktigt som det är att föra traditioner vidare, är det att förskollärarna anammar barns intresse och ser möjligheten i att kombinera nya och gamla sånglekar genom att till exempel ge dem ny text. Vi har även sett i vårt resultat att både miljön och leken har en stor betydelse för barns grovmotoriska utveckling. En stor variation av miljöer leder till en allsidig grovmotorisk utveckling. Förskollärare som ser sina inommiljöer som hinder behöver tänka på möjligheterna och inte låta sig påverkas negativt utan med en positiv inställning försöka hitta lösningar.

Grovmotorik definieras av samtliga förskollärare som de rörelser som används när hela kroppen rör sig, samt benämner grovmotoriken som en motsats till finmotoriken. Sigmundsson och Vorland Pedersen (2004, s. 20) anser däremot att det inte finns någon tydlig gräns mellan grovmotorik och finmotorik. När barn kastar en boll använder de sina armmuskler, samtidigt använder de sina finmotoriska rörelser i händerna för att precisera kastet. Detta kan vi bära med oss i vårt fortsatta yrke då vi nu fått kunskap om att grov och finmotorik hänger samman och det är svårt att skilja dem åt. Det är viktigt att förskollärare arbetar med en allsidig stimulans gällande barns motorik.

I denna studie har barns grovmotoriska utveckling varit vår ledstjärna. Vi hoppas att vår studie har väckt tankar kring vikten av grovmotoriska aktiviteter. Det kanske startar en liten fundering och nyfikenhet hos förskollärarna. Det kan bidra till att det läggs ännu mer vikt vid dessa aktiviteter men även viljan att införskaffa mer kunskap kring ämnet. I vårt arbete kan vi som pedagoger aldrig vara nöjda med de kunskaper som vi erövat hittills, utan måste vara beredda på att utveckla oss kontinuerligt för att kunna utmana barnen i deras kunskapssökande och vidareutveckling.

Förslag till fortsatt forskning

I en av intervjuerna framkom det att barns självporträtt kan ge en bild av om barnet föredrar finmotoriska eller grovmotoriska aktiviteter. Vidare forskning skulle kunna fokusera på denna iakttagelse. Till den studien skulle vi kunna utgå ifrån barnens självporträtt och ha det som utgångspunkt för att se om det finns en synlig skillnad, som förskolläraren påpekade. Därefter skulle empirin utvecklas med observationer för att se vilka lekar barn väljer och sedan försöka styrka uttalandet eller bevisa motsatsen.

TACK

I första hand vill vi tacka våra familjer för allt stöd och hjälp de har gett oss under utbildningens tid. Vi vet att vi inte alltid har visat vår bästa sida, men ni har alltid trott på oss och stöttat oss på vägen att nå vårt mål.

Vi vill tacka våra arbetskamrater för allt stöd och att de låtit oss prova våra idéer när vi kommit tillbaka till verksamheten och varit entusiastiska efter en givande föreläsning. De agerade bollplank många gånger och hjälpte oss att komma vidare när vi hade idétorka.

Sist men inte minst vill vi tacka de förskollärarna som ville medverka i studien och ville dela med sig av sina erfarenheter för att berika vårt arbete.

Stort tack till vår handledare Gisela Bohlin för all konstruktiv kritik och stöttning genom hela processen i vårt arbete.

Annica Johansson Nina Lindberg Enikö Fülöp

Referenser

- Brügge, Britta, Glantz, Matz & Sandell, Klas (red.) (2011). *Friluftslivets pedagogik: en miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. 4., [uppdaterade, rev. och utök.] uppl. Stockholm: Liber
- Ellneby, Ylva (2007). *Barns rätt att utvecklas*. [Ny utg.] Stockholm: Natur och kultur
- Ericsson, Ingegerd (2014). *Rör dig - lär dig: motorik och inläring*. Stockholm: SISU idrottsböcker
- Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber
- Flobrant, D. (2013). Hälsofrämjande ledarskap. I Barow, Thomas (red.) (2013). *Mångfald och differentiering: inkludering i praktisk tillämpning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf
- Granberg, Ann (2011). *Småbarns utevistelse: naturorientering, lek och rörelse*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Grindberg, Tora & Jagtøien, Greta Langlo (2011). *Barn i rörelse: fysisk aktivitet och lek i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur
- Jagtøien, Greta Langlo, Hansen, Kolbjørn & Annerstedt, Claes (2002). *Motorik, lek och lärande*. 1. uppl. Göteborg: Multicare
- Kihlström, Sonja (2007). Intervju som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 47-69.
- Kihlström, Sonja (2007). Uppsatsen – examensarbetet. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 226-246.
- Lantz, Annika (2013). *Intervjumethodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. Utg.] (2010). Stockholm: Skolverket.
- Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>
- Mårtensson, Fredrika 2013, Vägledande miljödimensioner för utomhuslek, *Socialmedicinsk Tidskrift*, vol. 90, no. 4, ss. 502-509, ISSN: 0037-833X
- Osnes, Heid, Skaug, Hilde Nancy & Eid Kaarby, Karen Marie (2012). *Kropp, rörelse och hälsa i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Persson Gode, Karin (2012). *Lärande lek i utemiljö: [pedagogiska lekar och övningar]*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur
- Robinson, Leah E. Webster, E. Kipling; Logan, S. Wood; Lucas, W. Amarie; Barber, Laura T. (2012). Teaching Practices that Promote Motor Skills in Early Childhood Settings. *Early Childhood Education Journal*, vol. 40, no. 2, ss.79-86.
DOI: 10.1007/s10643-011-0496-3

Sigmundsson, Hermundur & Pedersen, Arve Vorland (2004). *Motorisk utveckling: nyare perspektiv på barns motorik*. Lund: Studentlitteratur

Säljö, Roger (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 2. uppl. Stockholm: Norstedts

Thurén, Torsten (2014). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber

Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Vi är tre studenter som heter Annica, Nina och Enikö och vi läser till förskollärare på Högskolan i Borås. Vi har nu kommit till vår sista termin på utbildningen och det är dags för oss att skriva ett examensarbete.

Vårt syfte med detta arbete är att studera hur förskollärare arbetar med barns grovmotoriska utveckling och vilka samband som finns med miljön och leken.

Vi arbetar efter vetenskapsrådets krav, där intervjun är frivillig, samt att ni har rätt att avbryta om ni ångrar er medverkan. Alla namn på deltagare och platser kommer att vara fiktiva för att skydda er anonymitet. Uppgifterna från intervjun kommer enbart vi som intervjuare och vår handledare att ta del av.

För att få ett så bra resultat som möjligt och inte gå miste om viktig information, tänker vi spela in intervjuerna som vi hoppas att ni samtycker till. Intervjuerna kommer att ta cirka 30 minuter.

Tack på förhand!

Har ni några frågor eller funderingar om intervjuerna så får ni gärna höra av er till någon utav oss:

Nina Lindberg xxx@hotmail.com

Enikö Fülöp xxx@gmail.com

Annica Johansson xxx@live.se

Handledare: Gisela Bohlin xxx@hb.se

Bilaga 2

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor

1. Hur gammal är du?
2. Vilken utbildning har du?
3. Hur länge har du arbetat inom förskolan?
4. Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Förskollärarens arbetssätt

1. Vad innebär grovmotorik för dig?
2. Hur anser du att grovmotoriska aktiviteter påverkar barns framtida utveckling och inlärningsförmåga?
3. Vad anser du att du gör för att främja barns grovmotoriska utveckling?
4. Utför ni grovmotoriska aktiviteter på förskolan?
Kan du ge några exempel? Hur ofta? Vem planerar aktiviteten?
5. Har den något bestämt syfte?
6. Hur uppmuntrar ni barn som inte vill delta i rörelseaktiviteter?
7. Om ni ser brister/svårigheter, hur följs då detta upp?
8. Har du gått någon kurs/utbildning med inriktning på barns grovmotoriska utveckling?

Leken

1. Ser ni något samband mellan den spontana leken och den grovmotoriska utvecklingen? I så fall vilka?
2. Erbjuder ni barnen planerade lekar som gynnar deras grovmotoriska utveckling?
Kan du ge några exempel?

Miljö

1. Vilka miljöer utnyttjar ni vid rörelseaktiviteter?
2. Är er inne/utemiljö anpassad för att främja barns grovmotorik?
Om inte, hur skulle du vilja utveckla/förbättra den?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se